

FAKTA MATKALLA

Kotimaisia lasten ja nuorten
tietokirjoja 2000-luvulta

Kirjanäyttely
Helsingin kirjamessuilla 23.–26.10.2008

Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutti
2008

Fakta matkalla

kotimaisia lasten ja nuorten tietokirjoja 2000-luvulta

Lasten ja nuorten tietokirjojen julkaiseminen on lisääntynyt koko 2000-luvun ajan. Nykyisin ilmestyy noin 200 uutta nimekettä vuosittain. Näistä kotimaisia on kolmannes. Tietokirjoja kustantavat sekä perinteiset kirjankustantajat että monet yleishyödylliset yhdistykset ja laitokset.

Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutin kirjaston kokoelmissa on lähes 500 kotimaista lasten ja nuorten tietokirjaa 2000-luvulta. Perinteisesti suomalaisen lasten ja nuorten tietokirjallisuuden päälinjoina ovat olleet luonto ja kulttuuri (kirjallisuus, musiikki, kuvataiteet). 2000-luvun suosikkiaiheita ovat myös juhlaperinteen esittely, erilaiset Helsinkiä esittelevät kirjat, nuorten seksioppaat sekä erikseen lapsille, nuorille, pojille tai tytöille suunnatut keittokirjat. Pelejä ja leikkejä sekä Suomen historiaa käsitellään monessa kirjassa. **Fakta matkalla** -näyttelyyn on koottu 115 kirjan valikoima. Näyttelyn kirjat on ryhmitelty aihepiireittäin.

Fakta matkalla -näyttely perustuu instituutissa vuonna 2007 esillä olleeseen lähes 350 kirjan Faktamatka-tietokirjanäyttelyyn, jonka kokosi Katri Syrjälä. Nyt nähtävän näyttelyn kirjat olivat esillä myös Päijät-Hämeen kesäyliopiston *Kuva koskettaa – tietoa tajuntaan* -kurssin yhteydessä 10.–11.6.2008. Näyttely päivitettiin nykyasuunsa Helsingin kirjamesuille 23.–26.10.2008. Helsingin kirjamesuille kootun näyttelyn mahdollisti Kari Rahialan aloite ja taustatuki.

Molempien näyttelyiden luettelot ovat luettavissa internetistä instituutin kotisivuilta osoitteesta www.tampere.fi/kirjasto/sni/luettelo.html.

Näyttely ja näyttelyluettelo:

Päivi Nordling

Suomen Nuorisokirjallisuuden Instituutti

Puutarhakatu 11 A, 33210 Tampere

(03) 3141 8400, www.tampere.fi/kirjasto/sni

YLEISIÄ TIETOTEOKSIA

1. **Mitä missä milloin junior.** Juniorin vuosikirja 2008. Päätoimittaja Sirpa Jäkkö. Otava, 2007.

9–13-vuotiaille lukijoille tarkoitettu vuosikirja on laadittu tutun, lähes 60 vuotta ilmestyneen sisarteoksensa mallin mukaan.

2. **Tietoretki.** Lasten tietokirjasto 1–10. WSOY, 2004–2006. – Esillä osa 4 : *Leikki ja työ.*

Kotimainen kymmenosainen lasten tietosanakirja. Jokainen osa käsittelee tiettyä aihepiiriä, esimerkiksi *Taiteet, Eläimet ja Tekniikka*. Sarjan eri osiin liittyy Maia Raitasen tekemät tehtäväkirjat.

ELÄMÄNTAITOA JA USKONNOLLISIA AIHEITA

3. **Huikko, Eeva & Isoniemi, Eliisa**

Miltä Sipukaisesta tuntuu? Psykologien kustannus, 2006.

Pikku peikon kanssa opetellaan tunteiden tunnistamista ja kykyä selvittää sosiaalisissa tilanteissa.

4. **Huvi, Tero**

Elämän jano. Suomen Lähetysseura, 2002.

Valokuvien kuvitettu teos sisältää pohdiskelevia kirjoituksia elämästä, totuudesta ja suvaitsevaisuudesta kristinuskon näkökulmasta.

5. **Juvonen, Riikka**

Aasin varsa ja muita Raamatun eläimiä. Lasten Keskus, 2003.

Värikkäitä kuvia ja tietoa Raamatussa esiintyvistä eläimistä.

6. **Karjalainen, Elina**

Uppo-Nallen oivalluksia. Mietekirja. Elina Karjalaisen Uppo-Nalle-kirjoista koonnut Eppu Nuotio, kuvat Hannu Taina. WSOY, 2007.

Uppo-Nalle-kirjoista koottua elämänfilosofiaa Hannu Tainan kuvittamana.

7. **Kaskinen, Anna-Mari**

Koti kahdessa sydämessä. Kun isä ja äiti eroavat. Kuvitus Marjo Nygård-Niemistö. Kirjapaja, 2005.

Runoja ja rukouksia sisältävä kirja kertoo siitä, miten lapsen elämä muuttuu kun vanhemmat eroavat.

8. **Liian iso ikävä.** Nuoret kertovat surukokemuksistaan. Toimittanut Anneli Rantalaiho, loppusanat John Vikström. Karas-Sana, 2001.

Nuoret kertovat kokemuksiaan läheisen ihmisen kuolemasta, surusta ja ikävästä. Kuoleman on voinut aiheuttaa tapaturma, itsemurha tai sairaus, esimerkiksi syöpä. Kokoelmaan sisältyy Heta Saarelaisen runoja.

9. Ståhl, Katja

Tyttöjen kesken. Piirroket Taina Värri. Gummerus, 2002. (Esillä 3. p. 2003)
Huumorin sävyttämää elämäntaitoa tytöille.

10. Vikström-Jokela, Monica

Helgdagsboken. Barnens eget kyrkoår. Kuvat Anita Polkutie. Fontana Media, 2006.
Kirja sisältää tietoa kirkkovuoden juhlista; mukana rukouksia ja kertomuksia. Suomenkielinen laitos ilmestyi nimellä *Kirkkovuosi lasten kanssa* (Kirjapaja, 2004).

YHTEISKUNNALLISIA KYSYMYKSIÄ

11. Elfgren, Thomas & Juntunen, Ritva & Norppa, Kati

Nuorten lakikirja. Rikoksesta rangaistukseen. Kuvitus Timo Huhtala. 3. uud. p. Talentum, 2007.
Nuorille suunnattu selkeä ja monipuolinen tietopaketti laista ja sen seuraamuksista, mukana poliisikuulustelu- ja tuomioistuinprosessin kuvauksia.

12. Juntunen, Ritva & Savolainen, Maisa

Suomen lasten lakikirja. Kuvitus Jukka Lemmetty. Uud. laitos. Lasten Keskus, 2007.

Suomen lain lasta koskevia kohtia. Elämykselliset sadut avaavat lakitekstiä lapsen näkökulmasta ja tuovat siihen eettisen ulottuvuuden.

13. Karjalainen, Maija & Nynäs, Pia & Tuunanen, Tytti

Auringon lapset. Adoptiolapsemme Kolumbiasta, Etiopiasta ja Thaimaasta. Piirroket Virpi Talvitie. Lasten Keskus, 2005.

Kansainvälisestä adoptiosta kertova kirja lapsille ja aikuisille sisältää tietoa ja tarinoita.

14. Pitkänen, Nina

Himasta. Käsikirja itsenäiseen elämään. Kuvitus Matti Pikkujämsä. Otava, 2004.
Ekologisen näkökulman huomioon ottava perusteellinen hakuteos kotoa muuttavalle nuorelle. Kertoo mm. asumisesta, yhdistyksen perustamisesta ja matkustamisesta, samoin jätteidenlajittelusta ja dyykkaamisesta.

15. Tamminen, Mikko

Pörssikauppa. Osakemarkkinoiden perusteita koululaisille. Kuvitus Ilpo Alanko. Kauppakaari, 2000.

11-vuotiaan kirjoittama opas pörssikaupasta.

16. Tolonen, Anja

Tähtäimessä valkoinen lakki. Lukiolaisen opas. Piirroket Anita Polkutie. Kirjapaja, 2005.

Lukio-opiskelun käsikirja antaa perustietoa lukion oppiaineista, opiskelun tavoitteista, taitavasta oppimisesta ja oman hyvinvoinnin huolehtimisesta lukioaikana.

17. Välivaara, Christine

Miuku Pörrösen. Kuvitus Kirsti Pusa. Pesäpuu, 2006.

Kuvakirja auttaa lasta käymään läpi tunteitaan ja pelkojaan Miuku Pörrösen avulla. Pikku Miukun vanhemmat eivät nimittäin kykene pitämään huolta lapsistaan ja kisut saavat sijaisperheen.

TIEDE TUTUKSI

- 18. Andersin, Jaana & Hämäläinen, Tuomas & Sannikka, Ulla**
Minun tietokoneeni. Talentum, 2008.
Yksityiskohtainen ja selkeä tietokoneen käyttöopas peruskouluikäisille. Kirjassa tutustutaan myös nettietikettiin ja medialukutaidon alkeisiin ja listataan hyödyllisiä www-sivuja.
- 19. Havaste, Paula**
Temppuja ja tiedettä Heurekasta. Kokeile kotona! Kuvitus Christel Rönns, valokuvat Kari Havaste. WSOY, 2008.
Hauskoin piirroksin ja valokuvin kuvitettu kirja kertoo tieteellisistä tempuista ja ilmiöistä niiden takana. Ohessa tutustutaan tieteen merkkihenkilöihin kuten Leonardo da Vinci, Isaac Newton ja Galileo Galilei.
- 20. Hotakainen, Markus**
Tildan tähdet. Lasten oma avaruuskirja. WSOY, 2007.
Tähtitaivaan ja koko maailmankaikkeuden ilmiöitä käydään läpi selkeästi ja hauskasti.
- 21. Karttunen, Hannu**
Matematiikka. Tähtitieteellinen yhdistys Ursa, 2006. (Tiedettä kaikille).
Kirjassa kuvataan matematiikan eri aloja ja selitetään, mitä matemaattiset kaavat oikein tarkoittavat. Sarja sai Tietopöllö-tietokirjapalkinnon vuonna 2007.
- 22. Laajarinne, Jukka**
Madonluvut. Matemaattisia sekoiluja. Kuvittanut Martti Ruokonen. WSOY, 2003.
Moderni tietokirja, jossa tarinoiden lomassa on 204 päässälaskutehtävää tai matemaattista pähkinää.

OMA MAAILMAMME

- 23. Finnilä, Anna**
Min egen Helsingforsbok. En handbok för barn om Helsingfors historia, arkitektur och kulturmiljöer. Kuvitus Penni Osipow. Helsingfors stadsmuseum, 2001.
Helsingin historiaa, arkkitehtuuria ja kulttuurirakennuksia. Suomenkielinen laitos: *Oma Helsinki-kirjani* (Helsingin kaupunginmuseum, 2001).
- 24. Hämäläinen, Karo**
Voi Eurooppa! Kuvittanut Jii Roikonen. Tammi, 2001.
Humoristista faktaa ja fiktiota Euroopasta yleensä ja jokaisesta maasta erikseen. Eurooppa-tietoutta voi testata visailukirjan avulla: *Mikä Eurooppa?* (2002). Rinnakkainen Suomea esittelevä kirjapari samoilta tekijöiltä: *Voi maamme!* (2000) ja *Mikä maamme?* (2001).
- 25. Jokipaltio, Johanna**
Tik tak. Koululaisen ajantieto. Kuvitus Jii Roikonen. Otava, 2003.
Tietoa ja taustaa vuoden keskeisistä juhlista ja tärkeistä päivistä.

- 26. Juva, Iisa & Järvenpää, Leena**
Hyvä Suomi! Pienten tietokirja. Kuvitus Mervi Lindman. Lasten Parhaat Kirjat, 2007.
Pienimpien lasten tietokirja kertoo Suomesta: historiasta, kansallissymboleista, ruokakulttuurista ja muutamista merkkihenkilöistä kuten Mikael Agricola ja Zacharias Topelius.
- 27. Kotka, Riika**
Kaiken maailman juhlat. Juhlia, leikkejä ja askartelua lapsille. Pieni Karhu, 2007.
Kirja esittelee eri kulttuurien juhlaperinteitä. Kirjan lopussa juhlapäiväkalenteri.
- 28. Latomäki-Jagne, Pirjo & Vallius, Pirjo**
Gambia. Mangojen ja krokotiilien maa. Kulttuuriyhdistys Gepardi, 2003.
Gambialaista elämää: lapsia, leikkejä ja koulunkäyntiä valokuvin ja piirroksin.
- 29. Mikkanen, Raili**
Elefanti joka luuli olevansa puhveli. Kuvat Tapio Leväaho ... et al. Tammi, 2005.
Tarinoita afrikkalaisesta arkipäivästä, mukana tietoiskuja eri eläimistä.
- 30. Niiranen, Laura**
Kartta-Kirppu maailmalla. Ripa Kirpun kartasto. Kuvitus Satu Paakkala. Karttakeskus, 2008.
Ripa Kirppu matkustelee maasta ja maanosasta toiseen. Seikkailua kuvittavat värikkäät kartat.
- 31. Ojanen, Virpi**
Laskiaisesta luttuun. Kirjapaja, 2007.
Suomalaista juhlaperinnettä esittelevä teos.
- 32. Sirén-Kaplas, Johanna**
Oma Helsinki-loma. Kuvat Lena Malm. WSOY, 2006.
Lasten lomaopas Helsinkiin. Ilmestyi ruotsiksi nimellä *Tvärs och kors i Helsingfors* (Söderström, 2006).
- 33. Uusihakala, Katja**
Afrikan tähti – pelilaudan kääntöpuoli. Ulkoasu ja taitto Hanna Siira. Helinä Rautavaaran museo, 2007.
Koululaisille suunnattu tietokirja seurailee Afrikan tähti -lautapelin paikannimiä ja kertoo paikkakuntiin liittyvää maantieteellistä ja kulttuurisosiologista taustaa.

YMPÄRISTÖN ASIALLA

- 34. Frangén, Silja**
Näsiästä Nokkosakkaan. Kuvat Leena Yrjölä. Lasten Keskus, 2004.
Runoja ja lyhyitä esittelytekstejä tunnetuimmista kasveistamme.
- 35. Hautala, Hannu** (kuvat)
Villejä eläinlapsia. Teksti Tuomo Pirttimaa. Kirjapaja, 2004.
Valokuvia ja tietoa Pohjolan eläinlapsista.
- 36. Hutri, Kirsi**
Eläinten talvi. Kuvat Tom Björklund. WSOY, 2001.
Sarjaan kuuluvat myös kirjat: *Vesimyyrän kevät*, *Kaupungin kesä* ja *Närhen syksy*. Kirjoissa kerrotaan suomalaisesta luonnosta – eläimistä ja kasveista – eri vuodenaikoina.
- 37. Jäppinen, Jere**
Eläimiä Helsingissä. Mammutista marsuun. Piirrookset Jaana Mellanen. Helsingin kaupunginmuseum, 2005. (Penni ; 5).
Aapisen periaatteella rakennettu kirja kertoo muutamien eläinlajien historiasta Helsingissä. Ilmestyi ruotsiksi nimellä *Djur i Helsingfors. Mammutar och marsvin* (Helsingfors stadsmuseum, 2005).
- 38. Kalliola, Iris**
Citykettu ja muita taajaman eläimiä. Piirrookset Tarja Lapintie. WSOY, 2003.
Pihan, puutarhan ja metsän eläinten lisäksi esitellään havainnollisesti rakennuksissa viihtyvät eläimet, kuten hämähäkit, muurahaiset ja kärpäset sekä keittiön ja kylpyhuoneen kutsumattomat vieraat kuten koit, sokeritoukat ja erilaiset kuoriaiset.
- 39. Karpio, Markku & Petäinen, Anne**
Reppu selkään ja retkelle! Koululaisen luonto-opas. Kuvitus Christel Rönns. Otava, 2002.
Koululaisille suunnatussa opaskirjassa tutustutaan luontoon eri vuodenaikoina ja kuukausina, rinnakkain maalla ja kaupungissa.
- 40. Lehtinen, Silva**
Mikä kukka? Lasten oma kasvikirja. WSOY, 2006.
Kaikkiaan 60 kasvilajia on ryhmitelty värin mukaan, runomuotoiset tekstit.
- 41. Leinonen, Matti**
Kesärannan elämää. Mukautus selkokielelle Aino Ukkala. Kuvitus Veli-Matti Väänänen. Atena, 2003. (Selkokirja).
Selkokielisessä kirjassa kerrotaan kesärannan linnuista, ötököistä ja kasveista.
- 42. Lintunen, Martti**
Pikku poron syntymäpäivä. Otava, 2007.
Martti Lintunen kertoo valokuvakirjoissaan eri eläinlajien pienokaisista. Poron lisäksi oman kirjansa ovat saaneet biisoni, kirahvi, kenguru, pingviini ja norsu. Tekijä sai Tietopöllö-palkinnon vuonna 2008.

43. Luther, Annika

Kartonki-Aino. Kuvat Bettina Björnberg-Aminoff. Käännös Annika Mäklin. Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio, 2005.

Maitotölkkin lehmä tutustuttaa Ainon maitotölkkin syntyyn puun kaadosta kartonkitehtaalle. Ilmestyi ruotsiksi nimellä *Kartong-Agnes* (Skogsbrukets utvecklingscentral Tapio, 2005). Samaan sarjaan kuuluu *Pinus ja Paavo* -kirja (2002; ruotsiksi *Pinus och Konrad*), joka kertoo männyn elämän kiertokulusta.

44. Petäinen, Anne

Konnankierros. Kuvittanut Mika Launis. Tammi, 2003.

Kuvakirjanomainen lasten tietokirja esittelee kaksikymmentä eläinlajia.

45. Poskela, Tanja

Hei, mistä saadaan energiaa? Uusiutuvat energialähteet. Kuvat Pekka Rahkonen. Lasten Keskus, 2001. (Esillä lisäp. 2003)

Lapset tutustuvat tutkien ja leikkien uusiutuviin energialähteisiin ja niiden käyttöön. Ilmestynyt ruotsiksi nimellä *Hej, varifrån får man energi?* (Lasten Keskus, 2003).

46. Ryhänen, Eeva-Liisa

Jänö-Jussin jäljillä. Lasten luonto-opas. Piirrookset Maija Nieminen, jänispiirrookset Jiipee Mattila. WSOY, 2004.

Jänö-Jussi opastaa pienimpiä lapsia lähiluonnon tuntemiseen ja suojelemiseen.

47. Soulanto, Marjo & Nevakivi, Laila & Iivanainen, Taina

Sampon seikkailut muinaisissa merissä. Sarmala ; Rakennusalan kustantajat ; Helsingin kaupungin ympäristökeskus, 2004.

Satuseikkailua ja tietoa Itämeren historiasta alkumeren ajoista tähän päivään, lopussa tehtäviä.

48. Suosalu, Anu & Tavasti, Annika

Lasten aurinkovuosi. Opas ekologiseen lastenkulttuuriin. Piirrookset Keanne van de Kreeke ja Piia Lehti, valokuvat Andrea Vannucchi. Sammakko, 2008.

Aikuisen ja lapsen yhteisessä lastenkulttuurioppaassa yhdistyvät lapsen leikki, kädentaidot, luonnon tarkkailu ja taidekasvatus. Mukana runoja ja laulunsanoja sekä opastusta luonnonmateriaalien käyttöön leikissä ja juhlassa.

TERVEYDEKSI!

49. Castrén, Maaret

Pienet pelastajat. Ensiaputietoa lapsille. Kuvitus Jukka Lemmetty. WSOY/Oppimateriaalit, 2002. (Esillä 2. p. 2003)

Värikäs, osin sarjakuvin kuvitettu kirja opettaa lapsia toimimaan oikein hätätilanteissa kuten sairauskohtaukset, tulipalot, veteen ja heikkoihin jäihin putoaminen ja tapaturmatilanteet.

50. Hei beibi, mä oon tulta! Nuoren oma seksikirja. Kirjoittaneet Pia Brandt ym.

Piirrookset Jussi S. Karjalainen. WSOY, 2004.

Perustietoa tyttöjen ja poikien seksuaalisuudesta ja muista tärkeistä asioista.

51. Huovinen, Pentti

Heippa – täällä bakteeri! Kuvittanut Irmeli Matilainen. WSOY, 2007.

Hygieniaan, bakteereihin ja mikrobeihin liittyviä tärkeitä asioita hauskasti ja selkeästi. Tiedonjulkistamisen valtionpalkinto vuonna 2008.

52. Legopalikoista leopardikalsareihin. Pojan matka mieheksi.

Kirjoittaneet Raisa Cacciatore ym. Tammi, 2001. (Esillä 3. p. 2002).

Tietopaketti pojille mieheksi tulemisesta. Raisa Cacciatore palkittiin Tietopöytäolla vuonna 2003.

53. Palokari, Sirpa

Antin ja Timon puhtausmatka. Poikien kirja puhtaudesta ja hygienian hoidosta.

Piirroksat Pekka Rahkonen. Kehitysvammaliitto, 2002. (Opikese-sarja).

Selkokielisen tarinan lomassa tietoiskuja, keskustelunaiheita ja neuvoja, miten huolehtia hygieniasta.

54. Pääskysaari, Jenni

Kompassi. Jennin kirja sinulle. Kuvitus Sari Airola. Otava, 2002.

Monipuolinen tietokirja 2000-luvun tytöille ja nuorille naisille kertoo kasvamiseen liittyvistä tärkeistä asioista.

KÄDENTAITOJA

55. Bardy, Aleksi

Oskarin venekirja. Kuvittanut Ville Salomaa. Nemo, 2001.

Oskari haluaa vaarin kanssa merelle! Värikkäästi kuvitetun tarinan rinnalla runsaasti veneilytietoa. Ilmestyi ruotsiksi nimellä *Oskars båtbot* (Söderström, 2001).

56. Immonen, Anne-Maija & Metsänen, Minna & Ranta-Kiiski, Susanne

Joka tyypin virkkauskirja. Lista WSOY, 2006.

Virkkausohjeet etenevät helpoista vaikeampiin, mm. pipojen ohjeita on useita. Samassa sarjassa ilmestyneet myös: *Joka tyypin ruokakirja* (2007) ja *Joka tyypin kaavakirja* (2006).

57. Meskanen, Pihla

Pieni majakirja. Piirroksat Antonia Ringbom. Tammi, 2006.

Pieni majakirja pohjautuu Arkkitehtuurikoulu Arkin majanrakennusleirien kokemuksiin. Leirien ideana on ollut tutustua eri kulttuurien kehittämiin majoihin sekä majanrakennustekniikoihin.

58. Mäkinen, Pia

Kaverihyrrä. Lasten askartelukirja. Kuvitus Timo Kästämä ja Maija Vuorela.

Otava, 2007.

Vuodenkierron mukaan jaoteltuja askarteluohjeita.

59. Unelmien huone. Tekstit Suvi Lehtonen ym. Kuvitus Jiipee Mattila.

Sanoma Magazines Finland, 2004. (Sisters club).

Vinkkejä varhaisnuorten oman huoneen kalustamiseksi ja sisustamiseksi.

LEMMIKKEJÄ, KALASTUSTA JA PUUTARHAPUUIHIA

60. Kaimio, Tuire

Hevonen. Ensimmäinen oppaani. Valokuvat Minna Tallberg, piirrookset Maija Nieminen. WSOY, 2006.

Runsaasti kuvitettu, seikkaperäinen perusteos hevosesta ja sen hoidosta.

61. Kalliola, Iris

Lasten oma kotieläinikirja. WSOY, 2006.

Kotieläimiä ja muita pihapiirissä eläviä eläimiä. Runsas kuvitus, vähän tekstiä.

62. Kokko, Ulla

Eläinystäväni. Lemmikin omistajan kaverikirja. WSOY, 2007.

Kirjan alussa täytettäviä sivuja eläinystävälle, loppupuolella tietoa eri lemmikeistä.

63. Korolainen, Tuula & Tulusto, Riitta

Haavi auki. Lasten oma kalakirja. Kuvat Leena Lumme. Lasten Keskus, 2003.

Tietopöydällä vuonna 2001 palkittujen tekijöiden kalakirja esittelee kalojen lisäksi kalaruokia ja kaloihin liittyviä erilaisia uskomuksia. Muut sarjaan kuuluvat kirjat ovat *Kantarelli, sanoi Elli – lasten oma sienikirja* (1997), *Mansikkaheinä – lasten oma marjakirja* (1999), *Pummelo ja rumeliini – kaiken maailman hedelmiä* (2000) ja *Sillä sipuli – kasviksia kasvaville* (2001).

64. Koski, Mervi

Kotieläinten kirja. Pässinpäistä navetan kuningattariin. Piirroskuvitus Jukka Laukkanen. Karisto, 2006.

Tietokirja suomalaisista koti- ja lemmikkieläimistä kertoo myös mm. eläimiin liittyvien sanontojen taustoista.

65. Malila, Sami

Muumilaakson puutarhakirja. Tekstisitaatit ja kuvat Tove Jansson, kuvituskuvat Elina Vanninen. WSOY, 2007.

Tietoa puutarhan suunnittelusta ja perustamisesta, puutarhan työvälineistä ja hoidosta. Tiedon lomassa muumikirjojen elämänfilosofiaa.

66. Niemelä, Reetta

Miljan puutarha. Kuvat Leena Lumme. Otava, 2005.

Kuvakirjassa kuusivuotias Milja ja isoisa puuhaavat kaikenlaista puutarhanhoitoon liittyvää, tutkivat kasveja ja leikkivät ulkoleikkejä.

KEITTOTAITOJA

67. Ekebom, Terhi & Ojala, Kari

Lasten keittokirja. Etukeno, 2007.

Noora lähtee perheen kanssa mummolaan hiihtolomalle. Viikon aikana valmistellaan ukin 60-vuotispäiviä, ja lahjaksi Noora ojentaa laatimansa keittokirjan, jonka ruokaohjeet ovat syntyneet mummon neuvojen perusteella.

68. Isotalo, Kaisa & Meriluoto, Riitta & Väätäinen, Reetta

Helppo nakki. Koululaisen kotiruoka. Piirroukset Christel Rönns. Otava, 2003.

(Esillä 3. p. 2004)

Pääosin valokuvin kuvitettu, kierreselkäinen peruskeittokirja.

69. Karjalainen, Elina

Uppo-Nallen kokkikoulu. Kuvat Hannu Taina. WSOY, 2002.

Runoja ja ruokaohjeita Uppo-Nallen matkassa.

70. Kiskola, Marianne & Kiskola, Antrea

Pikkujätkien keittokirja. Kuvat Pia Inberg. Tammi, 2006.

Herkullisen erilaisia ruokaohjeita 2000-luvun pojille ja muille kokkailijoille. Ohjeet perustuvat kasvisruokavalioon tofuiineen ja soijarouheineen. Vuonna 2008 ilmestyi myös Pikkumimmien keittokirja.

71. Korolainen, Tuula & Tulusto, Riitta

Pummelo ja rumeliini. Kaiken maailman hedelmiä. Lasten Keskus, 2000.

Tuula Korolainen ja Riitta Tulusto saivat Tietopöllö-palkinnon vuonna 2001.

72. Lehto, Ville & Pihlaja, Laura

Joka tyypin ruokakirja. Piirroukset Satu Paakkala. Lista WSOY, 2007.

Moderni keittokirja nuorille. Arkiruokan lisäksi ohjeet sushin ja falafelien tekoon. Sisältää runsaasti tietoa ruoka-aineista ja niiden säilytyksestä, ruuanvalmistustavoista sekä kalan fileoinnista ja pöydän kattamisesta. Samassa sarjassa ilmestyneet myös *Joka tyypin virkkauskirja* (2006) ja *Joka tyypin kaavakirja* (2006).

73. Retkiruokaopas. Suomen Partiolaiset ja Maa- ja metsätalousministeriö, 2002.

Ruokaohjeiden lisäksi tietoa jokamiehen oikeuksista, elintarvikeketjusta maatilalta kuluttajalle, ruoka-aineiden säilytyksestä, ruokamyrkytyksistä, hygieniasta ja jätehuollosta.

74. Roligt att laga mat! 14 enkla mellanmålsrecept för skolbarn. Redaktör Johanna Savander. Illustrationer Tita Rossi. Folkhälsan, 2006.

Helppojen välipalaohjeiden lisäksi mm. opastusta pöydän kattamiseen ja hyviin pöytätapoihin.

75. Silvennoinen, Maija

Kokkaa itse. Nuorten keittokirja. Valokuvat Janne Viitaniemi. Otava, 2008.

Runsain valokuvin kuvitettu keittokirja nuorille kokeille.

LEIKKI JA HARRASTUKSET

- 76. Habbo.** Käsikirja. Toimittanut Belly ym. Otava, 2006.
Suomalaisen Habbo Hotel -virtuaalipelin taustaa ja historiaa. Habbo Hotel -virtuaaliyhteisön kehittäjät Sampo Karjalainen ja Aapo Kyrölä saivat Suomi-palkinnon vuonna 2005.
- 77. Hämäläinen, Karo**
Pieni futiskirja. Kuvittanut Jii Roikonen. Tammi, 2006.
Historiaa ja kummallisuuksia, hauskoja tilastotietoja, faktaa ja listoja.
- 78. Jäderholm, Jani & Salakari, Juhana**
Suuri kupla. Vinsentin sarjakuvavisa. Otava, 2004.
TV:n Suuri kupla -tietokilpailusta koottuja sarjakuva-aiheisia kysymyksiä. Toinen osa ilmestyi vuonna 2006.
- 79. Kivekäs, Markku & Kyhyräinen, Tero**
Kupla tai tuutti. 1000 kysymystä Aku Ankasta ja Ankkalinnasta. Sanoma Magazines Finland, 2005.
Koko perheelle tarkoitettu tietokilpailukirja, joka testaa suomalaisten Aku Ankka -tietämyksen. Kysymyksiä on helppoista vaikeisiin ja niiden oikeat vastaukset löytyvät kirjan lopusta.
- 80. Klinga, Ville**
Taituriksi tähtien avulla. Nuoren jalkapalloilijan harjoituskirja. Piirroksia Susanna Koivuneva. Ajatus, 2007.
Monipuolinen opaskirja nuorelle jalkapalloilijalle. Mukana tunnettujen pelaajien esittelyjä.
- 81. Lahtinen, Mysi**
Kymmenen tikkua laudalla. Leikkejä koko vuodeksi. Kuvittanut Virpi Penna. Tammi, 2005.
Leikkien lomassa eri vuodenaikoihin liittyvää perinnetietoutta.
- 82. Matkalla metsään.** Käsikirja 7–12-vuotiaiden retkeilyyn. Kirjoittaneet Hanna Salminen ym. Piirroskuvat Taija-Tuulia Tammelin. Julkaisija Suomen Latu. Edita, 2003. (Ulkoilusta terveyttä).
Kirja tarjoaa vinkkejä retkeilyyn, retkien suunnitteluun ja toteuttamiseen kaikkina vuodenaikoina. Tietoa patikoinnista, vaeltamisesta, kalastuksesta, marjastamisesta ja luonnon havainnoinnista.
- 83. Muumin hiihto-opit.** Hiihtoiloa lapsille. Tekijät Tuija Hyppänen ym. Edita, 2001. (Ulkoilusta terveyttä).
Hiihto-oppien lisäksi erilaisia talvisia hiihtoleikkejä sekä tietoa mm. lasten liikuntataitojen kehittämisestä ja ohjaajan roolista hiihtotaitojen opettelemisessa.
- 84. Mäkipää, Jari**
Etsiväkerho Hurrikaanin käsikirja. Kuvittanut Jii Roikonen. Tammi, 2004.
TV-ohjelmista tutun sankarin avulla opetellaan käytännön etsivätaitoja.

85. Perttula, Pirkko-Liisa

Kelvoton koululainen järjestää kemut. Kuvittanut Jii Roikonen. Otava, 2004.
Humoristinen ohjekirja nuoren omia juhlia varten. Sisältää leikkien ja pelien ja tarjottavien herkkujen ohjeita.

86. Tiilikainen, Maarit

Jauhopeukalon taikahattu. Piirrookset Heikki Nuutinen, valokuvat Marco Melander. Tammi, 2005.
Kirjassa yhdistyvät hauskat taikatempot ja leipominen.

MUSIIKKIA JA MUUSIKOITA

87. Ahonius, Carla

Pikku G. Tammi, 2004.
Värikäs fanikirja kertoo, miten nurmijärveläisestä Henristä tuli suosittu räppäri Pikku G.

88. Kids Top20. Tähtikirja. Toimittanut Juhana Salakari. Otava, 2006.

Esittelyssä kaksikymmentä kotimaista ja ulkomaista popmuusikkoa tai -yhtyettä.

89. Kostiainen, Pasi & Takalo, Jukka

Sinä olet tähti. Matkaopas poptähteyteen. Kuvittanut Joel Melasniemi. Teos, 2004.
Oppaassa autetaan tähteydestä haaveilevaa luomaan oma imago ja välttämään popmaailman pahimmat sudenkuopat.

90. Larmola, Kivi

Rokkibändin ABC. Käytännön opas keikkailevalle muusikolle. Idemco, 2004.
(Riffi-julkaisut).
Käytännön oppeja bändin perustamista, keikoille valmistautumista ja studiotyöskentelyä varten – kaikille niille, joilla ei ole äitiä mukana hoitamassa käytännön asioita keikalle lähettäessä...

91. Lauerma, Liisa

Villit pillit. Lasten urkukirja. Kuvat Ismo Rekola. Lasten Keskus, 2007.
Urkuri Bertan johdolla kylän lapset pääsevät tutustumaan urkujen rakentamiseen ja soittamiseen. Tekijä palkittiin Tietopöllö-palkinnolla vuonna 2008.

92. Ollila, Mape

Nightwish. Like, 2006.
Näyttävä kirja kertoo suomalaisen Nightwishin tarinan kymmenen vuoden ajalta taustoineen.

93. Tammen kultainen laulukirja. Toimittaneet Soili Perkiö ja Hannele Huovi.

Kuvittanut Kristiina Louhi. Tammi, 2006.
Lasten, vanhempien ja isovanhempien yhteinen laulukirja, jossa Kristiina Louhen iloiset kuvat.

94. Ystäväni tuttavani. Laululeikkejä lapsille. Toimittanut Niina Bell. Kuvittanut Anne Peltola. Satusiivet ; Lasten Parhaat Kirjat, 2006. (Lasten Parhaat Kirjat).

Kokoelma esittelee osin jo unohdettua laululeikkiperinnettä, mukana mm. Hura hura häitä ja Lapaduu. Vastaava vanhoja laululeikkejä uudelleen muistiin tuova kokoelma on Soili Perkiön *Häntä pystyy! Laulu- ja rytmileikkejä*, jonka Satusiivet julkaisi vuonna 2002 ja Kolibri vuonna 2005; kirjassa mukana mm. Asikkalan puiset rattaat ja Onni konni.

TAITEET JA KIRJALLISUUS

- 95. Ahokoivu, Mari**
Sarjakuvantekijän opas. BTJ Kustannus, 2007.
Sarjakuvan muotoon kirjoitettu käsikirja sarjakuvia piirtävälle nuorelle.
- 96. Hau! Eläinten aika.** Teksti ja toimitus Anja Olavinen. Piirrookset Bo Haglund. Ateneumin taidemuseo, 2007. (Ateneumin julkaisut no 48).
Eläimet ovat innoittaneet eri tavoin monia taiteilijoita. *Hau! Eläinten aika* -näyttelyluettelo opastaa lapsikäviäjiä Ateneumin taidemuseon eläinaiheisten maalausten ja muiden töiden luo. Lasten museo-opas on julkaistu ruotsiksi nimellä *Vov! I djurens tecken*.
- 97. Itkonen, Satu**
Kissanpäivät. Martti Lehdon maalauksia. Taidepiste, 2003.
Selkokielellä kirjoitettu kirja esittelee 38 Martti Lehdon maalausta, lisänä taiteilijan omia mietteitä.
- 98. Korpela, Kaisa**
Taidepläjäyksiä. Ohjeet yhdeksään kolmiulotteiseen kuvataidetyöhön esi- ja peruskoulun oppilaille. Kuvat Päivi Ahvonen ja Kaisa Korpela. Noitapaita, 2002.
Ilmestyi ruotsiksi nimellä *Konstprickar* (2002).
- 99. Laaksonen, Susanna**
Salatut elämät. Päiväkirja matkasta tähtien ja tarinoiden maailmaan. WSOY, 2002.
Salatut elämät -televisiosarjan tekemistä ja tekijöitä esittelevä kirja. Kehystekstinä päiväkirja.
- 100. Lastenkirja aikansa kuvastimena.** Toimittaneet Marja Suojala ja Teresia Volotinen. Julkaisija IBBY Finland. BTJ Kirjastopalvelu, 2005.
9–13-vuotiaille tarkoitettu tietokirja esittelee kirjoja ja kirjailijoita jokaiselta 1900-luvun vuosikymmeneltä.
- 101. Lauerma, Liisa**
Enkelikirkko ja muita kirkkotarinoita. Kuvittanut Ismo Rekola. Edita, 2002.
Tarinoita ja tietoa Helsingin, Espoon ja Vantaan kirkoista, lisäksi kartta Hietaniemen hautausmaan Taiteilijakukulasta.
- 102. Levanto, Marjatta**
Unennäkijä tulee. Hugo Simbergin kuvia. Kuvitus Julia Vuori. Otava, 2000.
Hugo Simbergin elämästä ja taiteesta kertova kirja on voittanut taidekirjojen erityispalkinnon Bolognassa 2001. Marjatta Levanto palkittiin Tietopöllöllä työstään tietokirjailijana vuonna 2000.
- 103. Lindstedt, Risto & Vahtokari, Reijo**
Mika Waltari. Muukalainen maailmassa. WSOY, 2007. (Laatukirjasto).
Samassa sarjassa ilmestynyt myös seuraavien kirjallisuuden historian elämäkertoja: Minna Canth, Aleksis Kivi, Eino Leino, Väinö Linna.

- 104. Manga abc.** Kirjoittaneet Arja Miller, Kaisa Kettunen, Essi Nopanen. Kuvitukset Nene Tsuboi. Taidemuseo Tennispalatsi, 2005. (Helsingin kaupungin taidemuseon julkaisuja ; nro 88).

Mangan historiaa, lajityyppejä ja mangaan liittyviä japaninkielisiä termejä.

- 105. Parkkola, Seita & Repo, Niina**

Timantinmetsästäjä. Luovan kirjoittamisen opas. Kirjavinkit Marja-Leena Mäkelä. Kuvitus Virpi Talvitie. WSOY, 2004.

Luovan kirjoittamisen oppikirja on tarkoitettu 4.–9.-luokkalaisten sekä sanataideryhmien käyttöön. Jokaisen luvun lopussa on aihepiiriin ja teemoihin sopivia kirjavinkkejä.

- 106. Saine, Reetta**

Lasten ja nuorten kauhukirjat. BTJ Kustannus, 2007.

Kauhukirjojen valikoimaluettelo lyhyine kirjailijaesittelyineen.

- 107. Stürmer, Wava**

Johan Ludvig. Pietarsaarelaispoika josta tuli kansallisrunoilija. Kuvitus Ulrica Löfholm. Pietarsaaren kaupunki, 2002.

J. L. Runebergin lapsuuteen ja myöhempään elämään tutustuttava kuvitettu tietokirja. Ilmestyi ruotsiksi nimellä *Johan Ludvig – jakobstadspojken som blev nationalskald* (Staden Jakobstad, 2002).

HISTORIAA

- 108. Björnberg, Bettina (kuvat) & Hällström, Katarina af & Luther, Annika**

Inte så illa, herr Engel! Upp och ner i Helsingfors under 450 år. Söderström, 2000.

Helsingin historiaa esihistorialliselta ajalta 1950-luvulle.

- 109. Hetemaa, Anne & Hollmén, Roope & Toivanen, Jouni**

Suomen keskiaika. Piirrookset ja akvarellit Katri Kirkkopelto. Puupiirrookset Olaus Magnus. Facto, 2003.

Suomalaisten elämää keskiajalla: kansanusko ja ristiretket, piispat ja pyhimykset, linnat ja kuninkaat, kaupungit ja hansakauppa.

- 110. Hollmén, Roope**

Hakkapeliitat. Suomen historiaa lapsille. Kuvitus Sanna Luotonen. Facto, 2006.

Tammelalan talonpoikien elämää, sotilaiden värväystä, väenottoa armeijaan, musketilla ampumista ja retkiä hakkapeliittojen mukana Euroopan sotatantereilla.

- 111. Kuisma, Juha & Manninen, Kirsti**

Suomen lasten historia. Kuvitus Jussi Kaakinen. Otava, 2005.

Jussi ja Anna kulkevat läpi koko Suomen historian vasarakirveskansan ajoilta 2500 eKr aina 2000-luvun Suomeen. Tietopöllö-palkinto 2006.

- 112. Kuismin, Eine & Kuismin, Elina**

Sukututkimusaapinen. Esivanhempien jäljillä. Sukuseurojen keskusliitto, 2007.

Sukututkimuksen opaskirja lapsille ja muillekin aloitteleville harrastajille.

113. Lauerma, Liisa

Tiikerinmetsästäjän koti ja muita tarinoita. Lasten museo-opas. Piirrookset Ismo Rekola. Edita, 2000.

Kaksikymmentä pääkaupunkiseudun museota esitellään elämäntarinoiden, värikkäiden piirrosten ja arkistovalokuvien avulla.

114. Löytönen, Markku

Viidakotanssi. Tutkimusmatkaaja Rafael Karsten Ecuadorissa. Kuvat Riikka Jäntti. Suomalaisen kirjallisuuden seura, 2007. (Totta ja tarua).

Uskontotieteilijä Rafael Karstenin vuosina 1916–1919 Etelä-Amerikkaan suuntautunutta tutkimusmatkaa seuraileva teos. Samalta tekijältä ovat ilmestyneet myös seuraavat historialliset tietokirjat: *Arabian salaperäinen vaeltaja* (2001), *Koillisväylän löytäjä – tutkimusmatkaaja Adolf Erik Nordenskiöld Jäämerellä* (2005), *Uutta maailmaa tutkimassa – tutkimusmatkaaja Pehr Kalm Pohjois-Amerikassa* (2004). Tekijä palkittiin vuonna 2004 Tietopöllöllä.

115. Purhonen, Paula

Elämää kivikauden Suomessa. Kuvitus Tiina Miettinen. Museovirasto, 2006.

Peruskouluikäisille lapsille tarkoitettu helpotajuinen ja tiivis tietopaketti kivikauden ihmisten elämästä.